

Werk uitvoeren voor natuur in Willinks Weust

Nieuwsbrief Natura 2000-gebied Willinks Weust

Nummer 17, juni 2022

Provincie Gelderland, Waterschap Rijn en IJssel, Staatsbosbeheer en gemeente Winterswijk hebben de afgelopen jaren samengewerkt aan het versterken en herstellen van de bijzondere natuur in het Natura 2000-gebied Willinks Weust. De natuurherstelmaatregelen zijn vastgelegd in het beheerplan van 2016 voor Willinks Weust. Deze herstelmaatregelen zorgen ervoor dat het leefgebied van zeldzame planten- en diersoorten wordt versterkt door de oppervlakte van het leefgebied te vergroten en het gebied natter en minder voedselrijk te maken.

Uitnodiging excursie oplevering natuurmaatregelen Willinks Weust

Het is zover: de werkzaamheden van de afgelopen jaren zijn op een haar na klaar. Dus tijd om met elkaar te zien wat er is gedaan en hoe de natuur zich al ontwikkelt. Dat doen we op woensdagavond 22 juni. We nodigen u van harte uit hierbij aanwezig te zijn.

Van plannen maken tot uitvoering en natuurherstel

Het begon allemaal in 2016 met de voorbereidingen van de maatregelen uit het eerste Natura 2000-beheerplan voor Willinks Weust. Het doel was om de natuur in het gebied beter te beschermen, te herstellen en verder te ontwikkelen. Nu 6 jaar later zijn de herstelmaatregelen uit het eerste beheerplan uitgevoerd.

Een greep uit de werkzaamheden. De voedselrijke bovenlaag van de natuurpercelen is afgegraven. Hier kunnen zich planten van voedselarme bodems gaan ontwikkelen. Tussen de graslanden in het natuurgebied zijn open verbindingen gemaakt. Vlinders en andere insecten hebben zo een groter leefgebied gekregen. Om het water langer in het gebied vast te houden, zijn sloten ondieper gemaakt of gedempt. Daar waar nodig zijn in de omgeving landbouwpercelen opgehoogd om ongewenste vernatting te voorkomen.

Orchideeën op de Weust.

Excursie op 22 juni, gaat u ook mee?

Graag nodigen we u uit om op woensdagavond 22 juni samen met ons het gebied in te gaan en te zien wat de afgelopen jaren is gedaan. De excursie is onder leiding van Doreen Rutgers, boswachter bij Staatsbosbeheer en Richard Bruins, projectleider bij provincie Gelderland. Zij vertellen over de uitgevoerde maatregelen, waarom deze nodig zijn en wat we de komende jaren aan natuurontwikkeling kunnen verwachten. We starten om 19.00 uur en verwachten rond 21.00 uur terug te zijn bij het beginpunt.

Aanmelden uiterlijk 15 juni

U kunt u voor de excursie aanmelden door een mail te sturen naar willinkswouest@gelderland.nl, met vermelding van uw naam, telefoonnummer en aantal personen. Dat kan tot uiterlijk 15 juni. Nadere informatie ontvangt u na aanmelding. Heel graag tot ziens op 22 juni!

Laatste uitgevoerde werkzaamheden

Het afgelopen half jaar is nog een aantal werkzaamheden uitgevoerd:

- Een laatste deel van de Vossenveldse beek is nog ondieper gemaakt en plaatselijk is de ontwatering nog wat aangepast.
 - Aan de oostzijde van Willinks Weust is nu ook de voedselrijke bovengrond van de laatste voormalige landbouwpercelen Lange Weide en Kleine Weust afgegraven.
 - Op een aantal locaties in Willinks Weust zijn nieuwe houtwallen aangelegd of bestaande hersteld. Geplant zijn onder andere meidoorn, rode kornoelje, kardinaalsmuts van inheemse herkomst.
- De natuur wordt hiermee versterkt en veel soorten insecten profiteren daarvan. Het is niet helemaal gelukt om het juiste plantmateriaal voor alle plantvakken te krijgen. Dat komt met name door een tekort aan inheemse soorten door de droogte van de afgelopen jaren. Komend najaar/winter

willen we deze alsnog gaan planten. Het gaat met name om tweestijlige meidoorn en inheemse rozen, waaronder heggenroos en viltroos.

- De agrarische percelen aan de oostzijde van Willinks Weust zijn opgehoogd en de perceelafwatering is aangepast, zodat deze geschikt blijven voor gebruik door de landbouw. Een deel van de vrijgekomen leemhoudende grond is uit het gebied afgevoerd. Waterschap Rijn en IJssel gebruikt deze grond voor beekherstel in de omgeving.
- Vorig najaar is op een klein deel van het zogenoemde Driehoekspersceel, aan de westzijde van Willinks Weust, een aanzienlijke bodemsanering uitgevoerd door aannemer Willems Wissen B.V. Daarbij is ruim 7000 m3 grond verwijderd met het giftige bestrijdingsmiddel DDT, waarvan ongeveer de helft zeer zwaar verontreinigd. De bodem in Willinks Weust is nu weer helemaal schoon. De gesaneerde locatie is zo veel mogelijk opgevuld met grond uit schone delen van het Driehoekspersceel. De bovenlaag is aangevuld met schoon zand om de ontwikkeling van natuurlijk grasland en heide op deze plek weer goed mogelijk te maken. Om de uitvoering op een veilige manier te doen, is de oostzijde van de Adamskampweg afgelopen najaar tijdelijk afgesloten geweest voor verkeer. We zijn blij dat de overlast voor de omwonenden nu weer achter de rug is en we het natuurterrein schoon en zonder risico kunnen achterlaten.
- Vanaf half juni kan het wandelpad aan de westkant van het gebied ook in gebruik worden genomen. Het pad kan in natte perioden van het jaar erg nat zijn, vandaar 'laarzenpad'. Het pad wordt met gele bordjes aangegeven. Om de kwetsbare natuur te beschermen, is wandelen alleen toegestaan op de aangegeven route en niet op de overige beheerpaden. Het laarzenpad is geen rondwandeling, maar brengt u wel langs mooie plekjes en biedt een mogelijkheid om het gebied te doorkruisen.

Aangelegde houtwal op de Lange Wei

Bijzondere natuur beschermen en herstellen

Blauwe knoop op de Weust

Willinks Weust is een kleinschalig gebied met verrassende natuur. Dat komt door de speciale opbouw van de bodem: de ondergrond bestaat voor een deel uit muschelkalk en bontzandsteen, afgedekt met keileem en zand. Dit is voor Nederland en Europa uniek en levert bijzondere natuur op. Daarom maakt het gebied deel uit van Natura 2000; een netwerk van beschermde natuurgebieden in Europa. In een van de groeves broedt een paartje oehoes. Deze groeve is ook het leefgebied van de kamsalamander en de rugstreeppad. Zeldzame planten zoals

karwijselie, vlozegge, blonde zegge, bevertjesmos en kammos voelen zich thuis in de vochtige graslanden. In het gebied vind je ook jeneverbessstruiken, hulst, beukenbossen en eikenhaagbeukenbossen. Deze bijzondere natuur willen we behouden en versterken. Veel zeldzame planten en dieren hebben het namelijk moeilijk. Hun leefgebied is klein, uit de lucht komt te veel stikstof en de grond is te droog en te voedselrijk. Als we de omstandigheden verbeteren, dan kan de natuur zich herstellen, en is zo beter bestand tegen onder andere stikstof.

Natuurbehoud door beheer

Maaibeheer in uitvoering.

De bijzondere soorten planten en insecten in Willinks Weust blijven alleen behouden met een heel zorgvuldig beheer, ook in de toekomst. Dat doen we door het op de juiste manier maaien van de graslanden en het gevarieerd houden van de bosranden. Beheer van de bosranden zal naar verwachting na enige jaren weer aan de orde zijn. De ingerichte natuurgebieden vragen om een snelle start van het beheer. Want overal schieten al jonge

bomen de grond uit, zoals wilgen, elzen, berkjes en grove den. Deze moeten in ieder geval worden afgemaaid of uitgetrokken. De eerste plantensoorten die opkomen (de pioniersplanten) worden ook afgemaaid. Ook al staat er nog maar weinig. Het maaien bevordert namelijk het vermeerderen van vooral de gewenste grasachtige soorten, zoals zegge. De bedoeling is dat er snel weer een gesloten vegetatie van deze soorten ontstaat.

Natuurontwikkeling na uitvoering

Nu alle werkzaamheden zijn afgerond, breekt een interessante tijd aan. Want hoe zal de natuur zich gaan ontwikkelen? De eerste waarnemingen zijn al gedaan op percelen die in 2020 zijn afgegraven. De komende jaren kunnen we zien hoe de natuur zich verder zal ontwikkelen en herstellen. Dit wordt door de ecologen en natuurbeheerders van provincie en Staatsbosbeheer goed gevolgd.

De Weusten

Op de Weusten valt nu na uitvoering van de maatregelen meer zonlicht. Door de verbindingen (corridors) tussen de graslanden en de golvende bosranden is het open gebied bijna dubbel zo groot geworden. Het groeiseizoen 2022 is op veel percelen het tweede jaar waarin planten zich kunnen vestigen. De voorhoede van de gewenste soorten bestaat onder andere uit jonge blauwe knoop en uitlopers van zeegroene zegge.

Afgelopen mei op de Weusten. Te zien zijn liggend vleugeltjesbloem, vlozegge, blonde zegge en op de achtergrond jeneverbesstruiken.

Ronde Weiden

Bloemrijke natuurontwikkeling op de Ronde Weiden.

Op de nieuwe afgegraven percelen is hier en daar al vlot sluitende begroeiing ontstaan. Waargenomen zijn onder andere gestreepte witbol, fioringras en witte klaver. Op de Ronde Weiden bestaat de pioniersbegroeiing uit grote aantallen zomprus met hier en daar de vrij zeldzame waterpunge. Deze pionierssoorten bepalen nu het beeld. De zaden zaten mogelijk nog in de bodem die vrijkwamen na het afgraven. Na enige jaren zullen ze de concurrentie verliezen van de soorten van voedselarm grasland. En dat is hier de gewenste ontwikkeling.

Witbolweide en Heitje Adamskamp

Op de Witbolweide verschijnen al kleine heideplantjes tussen de graspollen.

Het perceel Witbolweide en de nieuwe corridor richting het Heitje Adamskamp zijn oppervlakkig geplagd. Zoals verwacht, zijn er in korte tijd plekken met vele jonge heideplanten aangetroffen.

Natuurontwikkeling volgen

Het is belangrijk om te weten of de maatregelen van de afgelopen jaren ook het gewenste effect hebben op de natuur. Tijdens het jaarlijkse veldbezoek aan het Natura 2000-gebied Willinks Weust kijken ecologen van Staatsbosbeheer en provincie hoe de stikstofgevoelige natuur zich ontwikkelt. Ze bepalen dan of er moet worden bijgestuurd; zijn aanvullende maatregelen nodig of moet het beheer worden aangepast?

Gebiedsregisseur Pascal Thijssen blijkt terug

Pascal Thijssen, gebiedsregisseur Willinks Weust

Het Natura 2000-project Willinks Weust zit er voor mij als gebiedsregisseur (bijna) op. De afgelopen jaren heb ik diverse gesprekken mogen voeren met eigenaren. In deze hoedanigheid heb ik menigmaal aan de keukentafel gezeten om dossiers met de eigenaren te bespreken. Ik heb, ondanks de complexiteit, met heel veel plezier aan dit project gewerkt en de afhandeling van de natschade voor eenieder zo goed mogelijk proberen te organiseren.

Ik wil hiermee de gelegenheid nemen om u te bedanken voor het meedenken en meewerken en de fijne gesprekken die ik mocht hebben in het gebied. Voor vragen kunt u mij bereiken onder de gebruikelijke contactgegevens: p.thijssen@wrij.nl of 06 10 94 21 55.

Monitoring watermaatregelen en natschadeloket

Waterschap Rijn en IJssel heeft in 2017 nabij het Natura 2000-gebied Willinks Weust een netwerk van peilbuizen geplaatst om de grondwaterstanden te meten. Met ingebouwde meetapparatuur worden de waterstanden elk uur gemeten en opgeslagen. De meetgegevens tot aan de uitvoering van de watermaatregelen in 2021 dienen als o-meting. Deze gegevens worden vergeleken met de grondwaterstanden na uitvoering van de werkzaamheden. Zo kunnen we zien of de verwachte grondwaterstijging wordt gerealiseerd die belangrijk is voor de gewenste natuurontwikkeling. Ook zijn deze gegevens belangrijk voor het vaststellen van eventuele natschade. De meetgegevens zijn te raadplegen via de website van het waterschap: <https://waterdata.wrij.nl/grafiek-kiwis-multi.php?graphid=320377>.

Na 5 jaar evaluatie

De metingen van de peilbuizen lopen door tot 5 jaar na uitvoering van de watermaatregelen, dat betekent tot 2027. Aan het eind van deze periode vindt er een evaluatie plaats tussen waterschap, provincie en de individuele eigenaren waarmee een vaststellings-overeenkomst is gesloten over de voorziene natschade en de uit te voeren mitigerende maatregelen. Samen bepalen zij of de getroffen maatregelen die natschade moeten voorkomen, afdoende zijn geweest.

Natschade

Als blijkt dat als gevolg van de uitgevoerde maatregelen er toch sprake is van onvoorziene natschade aan landbouwpercelen en/of opstallen, dan kan de eigenaar hiervan tot 2027 een beroep doen op het natschadeloket van het waterschap. Hierbij zal worden vastgesteld of er sprake is van onevenredige en niet voorziene natschade. Mocht dit zo zijn dan zullen partijen met elkaar in overleg treden over herstelmaatregelen of een financiële vergoeding hiervoor, een en ander volgens de 'Beleidsregel nadeelcompensatie vernattingsschade Waterschap Rijn en IJssel'.

Opnieuw broedsucces voor de oehoe

Jonge oehoe in de steengroeve. De foto is van een eerder nest.
Foto: Tjibbe Hunink

Ook dit jaar heeft de oehoe het vaste broedplekje in de groevewand weer gevonden. Het ouderpaar is druk bezig met het opvoeden van de kroost. Twee jongen dit jaar. De jongen worden elk jaar geringd door de oehoe werkgroep om de populatie te kunnen monitoren. De jongen zullen tot augustus/september nog in de omgeving van de nestplek blijven om daarna op zoek te gaan naar een eigen territorium.

Vaststelling beheerplan Willinks Weust najaar 2022

De maatregelen die nodig zijn om de natuur in Willinks Weust te behouden en te versterken staan in het huidige beheerplan van het Natura 2000-gebied. De meeste maatregelen zijn de afgelopen jaren uitgevoerd. Elke zes jaar maakt de provincie zo'n beheerplan. Het huidige plan is van 2016 en is daarom dit jaar aan actualisatie toe. Het ontwerp-beheerplan voor de komende zes jaar, van 2022 tot en met 2027, lag tot en met 10 mei ter inzage. Er zijn enkele zienswijzen ingediend, die zijn nu in behandeling. De maatregelen in dit beheerplan bestaan uit het afronden van maatregelen uit het eerste beheerplan, voortzetten van de beheer-maatregelen, bestrijden van exoten, zoals Canadese guldenroede en zonnebaars en het uitvoeren van een aantal onderzoeken. Informatie over het vervolg van de procedure kunt u vinden op www.gelderland.nl/willinks-weust. Ook staat daar een korte videopresentatie over het beheerplan.

Natuurgebieden in Winterswijk

Aan drie kanten omsloten door Duitsland, liggen ver van de snelweg een aantal unieke natuurgebieden. In onder meer het Wooldse Veen, Willinks Weust, Korenburgerveen, Bekendelle en het gebied rond de Boven Slinge werkt provincie Gelderland samen met Waterschap Rijn en IJssel, gemeente Winterswijk en terreinbeherende organisaties aan de bescherming en het herstel van de prachtige natuur als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een initiatief van provincie Gelderland en komt tot stand in samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel, Staatsbosbeheer en gemeente Winterswijk. U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u eigendommen heeft in of dicht bij Willinks Weust of omdat u in het verleden betrokken was. Wij houden u via deze nieuwsbrief op de hoogte van de ontwikkelingen in Willinks Weust.

Meer informatie op website

Achtergrondinformatie en documenten kunt u raadplegen op www.gelderland.nl/willinks-weust. Ook het huidige Natura 2000-beheerplan van Willinks Weust staat op deze website.

Provincie Gelderland

Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 CX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl